

Periodontalne bolesti

Sprečavanje i zbrinjavanje pacijenata

Određivanje rizika za pacijenta

Sledeće **određivanje rizika za pacijenta** može pomoći u kategorisanju pacijentovog rizičnog profila kao **NIZAK**, **SREDNJI** ili **VISOK**. Sistem određivanja periodontalnog rizika treba koristiti sa **Tabelom 1**.

Na osnovu pregleda pacijenta, bodovati svaku stavku i izračunati ukupan zbir bodova.

P Stavka	Bodova = 0	Bodova = 1	Bodova = 2	Bodova = 3
1 Gubitak zubâ zbog periodontalnih bolesti	Bez gubitaka zubâ ☐	☐	☐	Gubitak zuba zbog periodontitisa ☐
2 Krvarenje pri sondiranju	< 10% zubnih mesta ☐	10 do 50% zubnih mesta ☐	> 50% zubnih mesta ☐	☐
3 Dubina sondiranja	≤ 3mm ☐	3 do 5mm ☐	Pored pojedinih zuba > 5mm ☐	Pored većine zuba > 5mm ☐
4 Diabetes	Ne ☐	Pod dobrom kontrolom (HbA1c < 7%) ☐	☐	Slabo kontrolisan/ nekontrolisan (≥ 7%) ☐
5 Pušenje	Ne ☐	< 10 cigareta dnevno ☐	10 do 15 cigareta dnevno ☐	> 15 cigareta dnevno ☐
6 Gubitak kosti	Ne ☐	< 15% dužine korena ☐	15 to 33% dužine korena ☐	> 33% dužine korena ☐
7 Debeli plaqni depoziti	< 10% zubnih mesta ☐	10 do 50% zubnih mesta ☐	> 50% zubnih mesta ☐	☐
UKUPNO ZA KATEGORIJU ☐		UKUPNO ☐	UKUPNO ☐	UKUPNO ☐
				UKUPAN ZBIR ☐

ODREĐIVANJE PACIJENTOVOG RZIČNOG PROFILA

NIZAK UKUPAN ZBIR = 0 do 5

SREDNJI UKUPAN ZBIR = 6 do 10

VISOK UKUPAN ZBIR = 11 do 19

SKRAĆENO ODREĐIVANJE

Skraćeno određivanje može se obaviti ako nije moguće ispuniti celi upitnik. Ako pacijent ima bilo koju od navedenih stavki, može se smatrati da je pod rizikom i treba mu dati neophodan profesionalni savet.

NAPOMENA Ova zbirna karta obuhvata glavne činioce rizika, ali i drugi činioce rizika, kao preterana upotreba alkohola i šećera, mogu uticati na periodontalno zdravlje.

PRIMER Rizični profili pacijenata određivanjem rizika za pacijenta

NIZAK UKUPAN ZBIR = 3		SREDNJI UKUPAN ZBIR = 6		VISOK UKUPAN ZBIR = 16	
P1 Bez gubitaka zubâ zbog periodontitisa	0	P1 Bez gubitaka zubâ zbog periodontitisa	0	P1 Gubitak zuba zbog periodontitisa	3
P2 Krvarenje pri sondiranju: 10 do 50% zubnih mesta	1	P2 Krvarenje pri sondiranju: 10 do 50% zubnih mesta	1	P2 Krvarenje pri sondiranju: > 50% zubnih mesta	2
P3 Dubina sondiranja: 3 do 5 mm	1	P3 Dubina sondiranja: 3 do 5 mm	1	P3 Dubina sondiranja: večna zubnih mesta > 5 mm	3
P4 Bez diabetesa	0	P4 Bez diabetesa	0	P4 Diabetes: dobro kontrolisan (HbA1c < 7%)	1
P5 Nepušač	0	P5 Pušač: < 10 cigareta dnevno	1	P5 Pušač: 10 do 15 cigareta dnevno	2
P6 Bez gubitka koštanog tkiva	0	P6 Gubitak kosti: 15 do 33% dužine korena	2	P6 Gubitak kosti > 33% dužine korena	3
P7 Nepravilna oralna higijena sa vidljivim/uočljivim plaqama koje pokrivaju 10 do 50% zubnih mesta	1	P7 Nepravilna oralna higijena sa vidljivim/uočljivim plaqama koje pokrivaju 10 do 50% zubnih mesta	1	P7 Nepravilna oralna higijena sa vidljivim/uočljivim plaqama koje pokrivaju > 50% zubnih mesta	2
UKUPAN ZBIR ☐ 3		UKUPAN ZBIR ☐ 6		UKUPAN ZBIR ☐ 16	

PACIJENT SA

Plaqom izazvanim gingivitisom

Početnim do umerenim periodontitisom

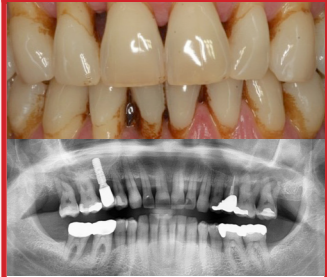
Teškim periodontitisom

Periodontalne bolesti su hronične upalne bolesti mekih i tvrdih potpornih tkiva zubâ bakterijske etiologije:

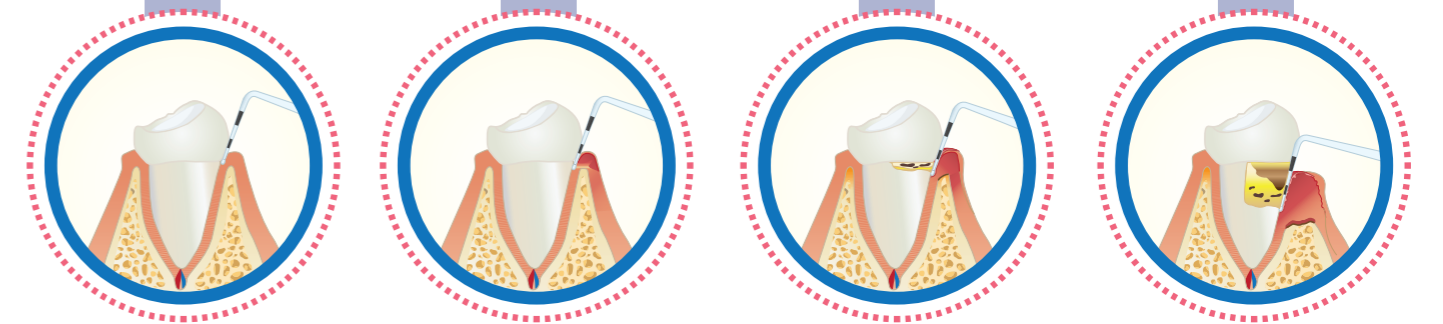
- **Plaqom izazvani gingivitis** je upala desni bez gubitka periodontalnih ligamenata i koštanog tkiva.
- **Periodontitis** je inflamatorna lezija periodontalnih tkiva koja dovodi do gubitka periodontalnih ligamenata i alveolarnog koštanog tkiva.

TABELA 1. NAPREDOVANJE PERIODONTALNE BOLESTI

Tabela 1 je dijagnostičko sredstvo za određivanje periodontalnog statusa pacijenta što se tiče **gingivalnog/periodontalnog zdravlja**, **gingivitisa** ili **periodontitisa**, na osnovu zajedničkih simptoma koji se mogu lako odrediti **periodontalnom sondom** i **X-zracima**. Rano otkrivanje bolesti omogućuje opštim stomatolozima i/ili stomatološkim higijeničarima da spreče napredovanje bolesti i pomognu pacijentima da poboljšaju i održe svoje oralno/periodontalno zdravlje.

GINGIVALNO/ PERIODONTALNO ZDRAVLJE	GINGIVITIS	Početni do umeren PERIODONTITIS STADIJUMI 1 & 2	Težak PERIODONTITIS STADIJUMI 3 & 4
			
Zdrave desni	Crvene i otečene desni	Crvene i otečene desni	Crvene i otečene desni
Pravilna oralna higijena	Plaqa i/ili kamenac	Plaqa i/ili kamenac	Plaqa i/ili kamenac
Minimalno krvarenje pri sondiranju (< 10% mestâ)	Krvarenje pri sondiranju (≥ 10% mestâ)	Opšte krvarenje pri sondiranju	Opšte krvarenje pri sondiranju
Bez periodontalnih džepova (≤ 3 mm)	Plitki periodontalni džepovi (≤ 4 mm)	Periodontalni džepovi (4 do 5 mm)	Duboki periodontalni džepovi (≥ 6 mm)
Na radiografu nema gubitka kosti	Na radiografu nema gubitka kosti	Na radiografu gubitak kosti ≤ 33% dužine korena	Na radiografu gubitak kosti > 33% dužine korena

MERENJE DUBINE DŽEPOVA SONDOM

Konsultovati nacionalni vodič i preporuke za sprečavanje i lečenje periodontalne bolesti

TABELA 2. PERIODONTALNE BOLESTI: SPREČAVANJE I ZBRINJAVANJE PACIJENATA

Na **tabeli 2** prikazani su rizični profil pacijenta i praktično uputstvo za efikasno zbrinjavanje pacijenata. Treba je koristiti sa **tabelom 1**, koja sadrži određivanje napredovanja periodontalne bolesti. Za određivanje pacijentovog rizičnog profila, koristiti **Određivanje rizika za pacijenta** na prethodnoj strani.

RIZIČNI PROFIL PACIJENTA		NIZAK UKUPAN ZBIR = 0 do 5	SREDNJI UKUPAN ZBIR = 6 do 10	VISOK UKUPAN ZBIR = 11 do 19
LEČENJE PACIJENATA	CILJEVI LEČENJA	<ul style="list-style-type: none"> Poboljšati kontrolu plaque za pravilnu oralnu higijenu Otkloniti kliničke znake upale 	<ul style="list-style-type: none"> Izbeći napredovanje ka periodontitisu 	<ul style="list-style-type: none"> Zaustaviti napredovanje bolesti
	ANTI-INFJEKTIVNA TERAPIJA	<ul style="list-style-type: none"> Profesionalno mehaničko uklanjanje plake (professional mechanical plaque removal, PMPR): <ul style="list-style-type: none"> Delotvorna kontrola plaque i uklanjanje kamenca supra- i sub-gingivalnim čišćenjem i čišćenjem korenova Uklanjanje kamenca i debridement korenova zvučnim/ultrazvučnim aparatima i mehaničkim instrumentima (skidači kamenca i curette) uz delotvorno otklanjanje bola/nelagodnosti Uklanjanje mrlja/obojenja i novonastalog kamenca sa zubnih površina profilaksom i peskarenjem ako je moguće 	<ul style="list-style-type: none"> Subgingivalno čišćenje mehaničkim i/ili ultrazvučnim instrumentima Proceniti potrebu za dodatnom antimicrobnom terapijom 	<ul style="list-style-type: none"> Regeneracija izgubljenih struktura po potrebi Hirurški zahvat po potrebi Dalji zahvati za obnavljanje oralne funkcije i estetike
	KOREKCIJONA TERAPIJA	<ul style="list-style-type: none"> Dati pacijentu uputstva za oralnu higijenu (oral hygiene instructions, OHI): <ul style="list-style-type: none"> Dvaput dnevno dvominutno pranje zuba pastom sa 1.500ppm fluora Upotreba obične ili električne četkice za zube za delotvorno smanjenje plaque i upale gingive Upotreba malih, mekih četkica sa zaobljenim vlaknima Jednom dnevno interproximalno pranje međuzubnim četkicama i/ili čišćenje koncem tesnih interdentalnih prostora Dodatni pristup pacijentu po potrebi, sa dodatnom upotrebom paste ili praška za poliranje i/ili vodicom za usta sa naučno dokazanim antiplaqnim/antiinflamatornim dejstvom 	<ul style="list-style-type: none"> Oceniti početni odgovor na lečenje Razmotriti hirurške zahvate ili upućivanje periodontologu ako upala ne prestaje uprkos pravilnoj oralnoj higijeni Savetovati promenu ponašanja i uključivanje u praktične akcije 	<ul style="list-style-type: none"> Razmotriti hirurške zahvate ili upućivanje periodontologu ako se upala nastavlja i džepovi su dublji od 5mm uprkos pravilnoj oralnoj higijeni
PREVENCIJA I DUGOROČNO ODRŽAVANJE/KONTROLA	<ul style="list-style-type: none"> Ponoviti potpurnu periodontalnu terapiju (supportive periodontal therapy, SPT) jednom ili dvaput godišnje Polirati zube (oštre četkice, kape za poliranje i peskarenje treba prilagoditi pacijentu) radi sprečavanja ponovnog nagomilavanja plaque Uputstva za oralnu higijenu (OHI) i profesionalne preporuke za negu kod kuće 	<ul style="list-style-type: none"> Ponoviti potpurnu periodontalnu terapiju (SPT) dvaput godišnje po profesionalnoj preporuci Stalno određivanje rizika i kontrola činilaca rizika 	<ul style="list-style-type: none"> Ponoviti potpurnu periodontalnu terapiju (SPT) više od dvaput godišnje po profesionalnoj preporuci 	
		PRIMARNO ZBRINAVANJE I PREVENCIJA, OBAVLJA UGLAVNOM STOMATOLOŠKI HIGIJENIČAR	PRIMARNO ZBRINAVANJE I PREVENCIJA, OBAVLJA UGLAVNOM HIGIJENIČAR I/ILI STOMATOLOG	KONSULTACIJA I UZIMANJE U OBZIR UPUTA ZA PERIODONTOLOGA

